

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 1 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxonovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Xadjamuratova Matlyuba Xashimovna</i> YOSHLARNI IJTIMOIIY HIMOYA QILISHNING TARIXIY ILDIZLARI	11-15
<i>Abdimo‘minov Oybek Bektemirovich</i> MARKAZIY OSIYODA KO‘PTOMONLAMA MUNOSABATLAR: TARIXIY YONDASHUVLAR, SIYOSIY VA IQTISODIY INTEGRATSIYA	16-22
<i>Шадманов Турдибай Рузубаевич</i> ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВАНИЯ ПРИ СТРОИТЕЛЬСТВЕ ЖИЛЬЯ В УЗБЕКИСТАНЕ В ПЕРИОД 1940-1960 ГГ	23-27
<i>Мирзаева Наргиза Беркиновна, Рузиева Мухлиса Баходир кизи</i> ИНВАЛИДНОСТЬ И ЕЕ ИСТОРИЯ. СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА ИНВАЛИДОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	28-33
<i>Abdug‘aniyev Bekzod Abduvali o‘gli</i> SUG‘DIYLARDA DIN MASALASI: ZARDUSHTIYLIK VA MAZDAKIYLIK	34-40
<i>Umrzoqov Maqsud Shokirovich</i> V.L.VYATKINNING SAMARQANDNING TARIXIY YODGORLIKLARINI O‘RGANISHGA DOIR ISHLARI	41-46
<i>Ochildiyev Lochinbek</i> QASHQADARYO VOHASI TARIXIY-MADANIY YODGORLIKLARI, ZIYORATGOHLARI ULARNING TARIXIY-ETNOGRAFIK XUSUSIYATLARI	47-56
<i>Mamatqulov Bekzod, Bozorov Alisher</i> O‘ZBEKISTONDA SANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHIDA JANUBIY VILOYATLARNING O‘RNI (1924-1991-YILLAR)	57-64

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Мамажонов Акрамжон</i> МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР (УМУМЛАШГАН ДАРОМАДЛАР) ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ ВА УНИ ШАКЛЛАНИШИ	65-71
<i>Xolmuratov Xolilla</i> O‘ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISH VA ENERGO-SAMARADORLIKNI OSHIRISH ISTIQBOLLARI: IQTISODIY VA IJTIMOIIY TAHLIL	72-83
<i>Karimov Khojakbar</i> INNOVATION POTENTIAL AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN’S MANUFACTURING SECTOR: ENHANCING EFFICIENCY THROUGH AI-DRIVEN MANAGEMENT OF INNOVATIVE INFRASTRUCTURES	84-90
<i>Тўлаков Улуғбек Тошмаматович</i> СОЛИҚ МАЪМУРИЯТЧИЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВЛАР	91-105

<i>Xolmurotov Fozil</i> RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQAVIY IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH: NAZARIYA VA AMALIY YONDASHUVLAR	106-118
<i>Komilov Bakhtiyorjon</i> OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN E-COMMERCE LOGISTICS IN CENTRAL ASIA	119-129
<i>Abdusattorov Sodiqjon</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI TURLARI	130-134
<i>G'anibayev Ilxomjon</i> AUDITORLIK DALILLARI ISHONCHLILIGINI TA'MINLASHDA INTERVYU USULINING AHAMIYATI	135-145
<i>Akhmedov Khasan</i> ISSUES OF IMPROVING THE SYSTEM OF COMPENSATION PAYMENTS UNDER COMPULSORY CIVIL LIABILITY INSURANCE	146-153
<i>Саттаров Абдусамат Умиркулович</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЁТДА БАҲОЛАШ МЕТОДИКАСИ ВА УНДА ЭКОНОМЕТРИК УСУЛЛАР	154-159
<i>Musamukhamedov Azimjon Jamoliddinovich</i> O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MIKROMOLIYA: BARQARORLIK VA FAROVONLIK SARI ADOLATLI YO'L	160-168
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Xaitov Elmurod Bekmurodovich</i> DUNYO AHOLISINING O'SISH DINAMIKASIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOIIY KO'RSATKICHLAR VA AHOLI HAYOT SIFATI	169-174
<i>Abdullayeva Xulkar Raxmatullayevna</i> BIOEPISTEMOLOGIYA YOKI EPISTEMOLOGIYADA FANLARARO YONDASHUVLAR	175-179
<i>Sulaymonov Maxmudjon Shuxratbekovich</i> O'ZBEKISTONDA FUQAROLIK POZITSIYASI SHAKLLANISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI IJTIMOIIY OMILLARNING FALSAFIY TAHLILI	180-185
<i>Berdaliyeva Sevara</i> YUSUF XOS HOJIBNING AXLOQIY QARASHLARINI SHAKLLANISHINING TARIXIY-IJTIMOIIY OMILLARI	186-198
<i>Ergashev Urolbek Berkinovich</i> AHMAD TOSHKO'PRIZODA ILMLAR TASNIFINING AHAMIYATI	199-205
<i>Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich</i> INSON GO'ZALLIGI VA UNING AXLOQIY VAHOSI	206-211
<i>Абдуллаходжаев Гайрат</i> ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ	212-215
<i>Ro'ziyev Maqsud O'rinovich</i> ABULHASAN BAHMANYOR SHAXSIYATI VA MA'NAVIY MEROSI	216-220

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>O'zbekov Umidjon Narzullo o'g'li, Boboqulova Nilufar Xayrullo qizi</i> BOSHLANG'ICH TA'LIM INGLIZ TILI DARSLARIDA OG'ZAKI NUTQNI SHAKLLANTIRISH	221-225
<i>Kamalova Madina</i> CHINGIZ AYTMATOV ASARLARIDA BOLA RUHIYATI	226-230
<i>Karimov Rivojiddin Gulamjonovich</i> DISCOURSE AND ITS LINGUOCULTURAL INTERPRETATION	231-240
<i>Baxtiyorova Maftuna Baxtiyorovna</i> INGLIZ TILIDA ANTROPONIMIK BIRLIKLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	241-246
<i>Nurmuxammedov Yusuf Shakarboyevich</i> FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING MA'NO QATLAMLARI, METAFORA VA METONIMIYA KABI LINGVISTIK HODISALAR BILAN ALOQASI	247-251
<i>Xujakulov Ravshan Isroilovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA XALQ TABOBATIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DERIVATSION TADQIQI	252-258
<i>Olimova Khurshida Vaydillayevna</i> "PROPER NOUNS IN ENGLISH AND UZBEK: STRUCTURE AND THEIR UNIQUE FEATURES"	259-263
<i>Ermatov Ixtiyor, Risqulova Muslima</i> "DEVONU LUG'OTIT TURK" ASARIDA TOPONIMLARNING BERILISHI	264-269
<i>Abduraimova Dinara Bahodir qizi, Abdullayeva Nilufar Ramazonovna</i> INGLIZ TILIDAGI LEKSIK MATERIALLARNI BOYITISHDA ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARNING O'RNI	270-273
<i>Mardonov Maxmud</i> LATIFALARNI TASNIF QILISH MEZONLARI VA TASNIFOTI	274-280
<i>Nazarov Sardor Shamurodovich</i> A COMPARATIVE STUDY OF STRUCTURAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGE WORD COMBINATIONS	281-284

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Абдурасулова Кумриниса Раимкуловна, Каракетова Дилноза Юлдашевна</i> КРИМИНОЛОГИЯДА САБАБИЯТ	285-302
<i>Yumatov Bogdan Olegovich</i> APPROACHES TO UNDERSTANDING THE PRINCIPLES OF ANTI-CORRUPTION MONITORING	303-309
<i>Абдурахманова Нодирахон</i> ПРОБЛЕМЫ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО УЗБЕКИСТАНА	310-317
<i>Бекбутаева Лобар</i> СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА ПРАВ ДЕТЕЙ-СИРОТ И ДЕТЕЙ, ОСТАВШИХСЯ БЕЗ ПОПЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ: МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ СТАНДАРТЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ	318-323

<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li</i> CHIQUINDILARNI TRANSCHEGARAVIY TASHISH VA OLIB O'TISHNING XALQARO HUQUQIY TARTIBI	324-329
<i>Саидов Шохруххон Музаффарович</i> ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИНИНГ ҲУҚУҚ ИЖОДКОРЛИГИ ФАОЛИЯТИДАГИ ИШТИРОКИНИ БАҲОЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	330-338
<i>Maxmudov Sunnat Azim o'g'li</i> AYBLILIK TO'G'RISIDAGI MASALANI HAL QILMAY TURIB JINOYAT ISHINI TUGATISH TARTIBI: QONUNCHILIKDAGI MUAMMOLAR TAHLILI	339-348
<i>Inomxo'jaeva Sanobar Muxammadixonovna</i> JAMIYATDA HUQUQIY ONGNI RIVOJLANTIRISHDA HUQUQIY TARBIYA USULLARINING AHAMIYATI	349-355
<i>Mirzakarimova Dilafruz Doniyorovna</i> SUN'IY INTELLEKT, ROBOTOTEXNIKA VA HUQUQ: SUN'IY INTELLEKTNING XAVFSIZ KIBERXAVFSIZLIK TIZIMLARIGA TA'SIRI	356-362
<i>Raximjonova Nargizaxon Raximjonovna</i> YAGONA JINOYATNING JINOYAT-HUQUQIY TAVSIFI	363-368
<i>Dehqanov Raxmatilla Mirzaraxmat o'g'li</i> ISTE'MOLCHILAR ISHTIROKIDAGI TRANSCHEGARAVIY MUNOSABATLAR UCHUN QO'LLANADIGAN HUQUQ	369-374
13.00.00 - PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Iminaxunova Iroda Xuseynovna</i> DIAGNOSTIK YONDASHUV ASOSIDA XORIJIY TILNI O'QITISH IMKONIYATLARI	375-379
<i>Xusanova Mohira</i> XORIJIY TILLARNI O'QITISH VA NAZORAT QILISHNING MAZMUNI	380-386
<i>Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich</i> TEXNIK VA SAN'AT FANLARINI INTEGRATIV O'QITISHDA SINERGETIK KOMPETENTLIKNI TAKOMILLASHTIRISH	387-391
<i>Erkulova Feruza Melikuziyevna</i> THE ROLE OF METHODOLOGICAL TRAINING IN ENHANCING PROFESSIONAL COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS	392-402
<i>Malikova Madina Abduraxmon qizi</i> INGLIZ TILI DARSLARINI O'QITISH JARAYONIDA HAMKORLIK VA KOOPERATIV O'QITISH TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING USTUVOR USULLARI	403-407
<i>Умаров Азиз Авазович</i> РОЛЬ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ: МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ	408-412
<i>Рахмонова Шалола Фахриддин кизи</i> ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИДА МЕДИА КОМПЕТЕНЦИЯНИНГ ЎРНИ	413-417
<i>Boymirzaeva Raximaxon Xoshimjonovna</i> XALQ TA'LIMI PEDAGOGLARNI MALAKASINI OSHIRISH JARAYONIDA HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHGA OID XORIJ TAJRIBASI	418-427

<i>Jamolova Mohigul Baxtiyorovna</i> BO'LAJAK CHET TILI FANI O'QITUVCHILARINING TANQIDIY FIKRLASH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI	428-432
<i>Raxmatov Mirzo Mukimovich</i> BO'LAJAK INFORMATIKA O'QITUVCHILARIGA DASTURLASH TILLARINI O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISHDA SEMIOTIK YONDASHUV	433-438
<i>Umirova Mamlakat Imomovna</i> NUTQIY MADANIYATNI O'STIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	439-442
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> TARIX FANINI O'QITISH PEDAGOGIK TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA	443-448
<i>Valiyeva Nasiba Xadiytullayevna</i> OLİY TA'LIMDA O'QITISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK METOD VA MODELLAR	449-455
<i>Мухаммадиева Угилрой Холмуродовна</i> ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБЛАСТИ СИНХРОННОГО ПЕРЕВОДА У СТУДЕНТОВ	456-463
<i>Qosimova Ozoda Xudoynazarovna</i> PEDAGOG XOTIN-QIZLARNING IJTIMOY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY- PEDAGOGIK TAHLILI	464-472

Received: 20 December 2024

Accepted: 5 January 2025

Published: 15 January 2025

Article / Original Paper

HUMAN BEAUTY AND ITS MORAL ASSESSMENT

Kahorov Pulotjon Khursanmurodovich,

doctor of philosophy PhD

Associate dosent of the Department of Pedagogy and Physical Culture, Urgut Branch of Samarkand State University

Abstract. It examines the aesthetic and moral aspects of the concept of beauty, as well as the relationship between beauty and moral values. The article considers various cultural and social contexts in the assessment of human beauty, its alignment with moral norms, and the possible contradictions or complementarity between beauty and moral virtues.

Keywords: human beauty, moral assessment, aesthetics, moral values, beauty and morality.

INSON GO'ZALLIGI VA UNING AXLOQIY BAHOSI

Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich,

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori PhD.

SamDU Urgut filiali Pedagogika va jismoniy madaniyat kafedrasi dotsenti

E-mail: polatqahhorov@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada go'zallik tushunchasining estetik va axloqiy jihatlarini o'rganiladi, go'zallik va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi munosabatlar tahlil qilinadi. Inson go'zalligining turli madaniy va ijtimoiy kontekstlarda qanday baholanishi, uning axloqiy me'yorlarga mosligi, shuningdek, go'zallik va axloqiy fazilatlarining bir-birini to'ldirishi yoki qarama-qarshilikka kelishi mumkinligi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: inson go'zalligi, axloqiy baho, estetika, axloqiy qadriyatlar, go'zallik va axloq.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I1Y2025N24>

Kirish. Inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi mavzusi, insoniyatning ijtimoiy, madaniy va falsafiy tarixida doimiy ravishda muhokama qilinib kelgan. Go'zallik tushunchasi har bir jamiyatda va har bir davrda turlicha talqin qilinadi, va uni qanday baholash, asosan, estetik, madaniy va axloqiy qadriyatlar bilan chambarchas bog'liqdir. Go'zallikning tashqi ko'rinish yoki fizikal fazilatlar bilan bog'lanishi ko'plab hollarda insonni baholashda ustuvor o'rin tutadi. Lekin bu go'zallikning faqat tashqi jihatini bo'lib, insonni to'liq ifodalashda uning ichki dunyosi, niyatlari va axloqiy qiyofasi ham katta ahamiyatga ega.

Go'zallikning axloqiy bahosi – bu insonning tashqi ko'rinishi bilan birga, uning ichki dunyosini, xulq-atvorini va jamiyatdagi o'rni, shuningdek, uning boshqalarga nisbatan tutgan axloqiy munosabatlarini ham o'z ichiga oladi. Shunday qilib, go'zallik faqat tashqi ko'rinishda emas, balki insonning axloqiy fazilatlarini, xatti-harakatlari va niyatlarida ham aks etishi mumkin. Masalan, biror kishining mehribonligi, adolatlilik yoki samimiyligi uning go'zallik haqidagi tasavvurini to'ldiradi va uni ichki go'zallik bilan boyitadi.

Falsafada goʻzallik va axloq oʻrtasidagi bogʻliqlikni oʻrganish anʻanaviy ravishda yuzaga kelgan. Antik yunon falsafasidan tortib, zamonaviy etik va estetik qarashlargacha, goʻzallikni baholashda axloqiy jihatlar koʻpincha markaziy oʻrin tutadi. Ayniqsa, Immanuel Kant kabi faylasuflar goʻzallikni subyektiv estetik his-tuygʻular sifatida emas, balki axloqiy qadriyatlar bilan uzviy bogʻliq boʻlgan bir tushuncha sifatida koʻrgan. Kant goʻzallikni “axloqiy fazilatlar” bilan bogʻlagan holda, uni insonni toʻliq baholashda muhim rol oʻynaydigan omil sifatida taʼriflagan.

Shuningdek, jamiyatda goʻzallik va axloqiy qadriyatlar oʻrtasida shakllangan turli meʼyorlar ham mavjud. Tashqi goʻzallikni koʻplab madaniyatlarda ideal sifatida qarash mumkin boʻlsa-da, uning axloqiy jihatlari bilan uygʻunligi va tushunarli xulq-atvor ham oʻta muhim hisoblanadi. Axloqiy goʻzallik, yaʼni insonning ichki fazilatlarini koʻpincha tashqi goʻzallikka qaraganda uzoqroq va chuqurroq taʼsir koʻrsatadi. Masalan, mehribonlik, sabr-toqat, adolat va samimiyat kabi sifatlar, insonni tashqi goʻzallikdan koʻra koʻproq qadrlashga olib kelishi mumkin.

Bunday baholashni amalga oshirishda, inson goʻzalligining axloqiy jihatlarini tahlil qilish, faqat tashqi koʻrinish yoki ijtimoiy normativlarga asoslangan baholarni cheklab, insonni yaxlit tushunishga yordam beradi. Bu mavzu oʻz-oʻzidan odamni toʻliq baholashga, uning ichki dunyosini va axloqiy fazilatlarini kashf etishga intilishdir. Zero, Aflotun goʻzallikni faqat tashqi koʻrinish bilan cheklanmasdan, axloqiy fazilatlar bilan bogʻlagan [1; B.33.]. Inson goʻzalligi va uning axloqiy bahosi oʻrtasidagi murakkab aloqani oʻrganish, bizga nafaqat goʻzallikni baholash, balki insonni yaxlit va har tomonlama tushunish imkoniyatini ham taqdim etadi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Inson goʻzalligi va uning axloqiy bahosi mavzusi doimiy ravishda falsafa, estetika, etika va sotsiologiya sohalarida tadqiq qilinib kelgan. Ushbu mavzuga oid adabiyotlar tahlili, goʻzallikning subyektiv va obyektiv jihatlari, uning jamiyatdagi axloqiy bahosi, shuningdek, goʻzallik va axloqning oʻzaro bogʻliqligi masalalariga qaratilgan. Adabiyotlar tahlili va tadqiqot metodlari bu murakkab masalani tushunish va chuqurroq oʻrganish uchun zarurdir.

1. Falsafiy adabiyotlar tahlili. Inson goʻzalligi va uning axloqiy bahosi haqida birinchi oʻrinda turadigan adabiyotlar falsafiy asarlardir. Antik yunon faylasuflaridan boshlab, goʻzallik va axloqning aloqasi toʻgʻrisida keng qamrovli fikrlar mavjud.

Aflotun goʻzallikni haqiqiy “yuksak” goʻzallik, yaʼni “Ideal goʻzallik” deb tasavvur qilgan. Uning fikriga koʻra, tashqi goʻzallik faqat maʼlum bir miqdordagi haqiqiy goʻzallikning koʻrinishidir va insonning ichki goʻzalligi, uning axloqiy fazilatlarini haqiqiy goʻzallikni tashkil etadi. Aflotunning “Yaxshilikning ideali” va “Goʻzallik haqidagi tafakkuri” asarlarida goʻzallik va axloqiy qadriyatlar oʻrtasidagi aloqalar koʻrsatilgan.

Aristotel esa goʻzallikni va axloqni bir-biriga bogʻlab, goʻzallikni faqat tashqi koʻrinish sifatida emas, balki insonning fazilatlarini bilan bogʻlaydi. Uning “Nikomax etikasi” asarida, goʻzallikni, adolat va oʻrnak xulq-atvor bilan bogʻlashga uringan [2; B.27.].

Immanuel Kant goʻzallikni estetik tajriba sifatida koʻrgan, ammo u goʻzallikni axloqiy fazilatlar bilan bogʻlashni ham taʼkidlagan. Kantning fikricha, goʻzallikni faqat tashqi koʻrinishidan koʻra, uning axloqiy ahamiyatini ham inobatga olish kerak. Bu uning “Tafakkur va goʻzallik” kabi asarlarida aks etgan [3; B.48.].

2. Estetika va etika sohasidagi adabiyotlar tahlili. Estetika va etika sohalaridagi tadqiqotlar goʻzallik va axloqiy baholash oʻrtasidagi oʻzaro aloqalarni chuqurroq oʻrganadi.

Estetika go'zallikni tafakkur va sezgi orqali baholashni ta'kidlaydi, ammo etika axloqiy qadriyatlar va insonning xulq-atvori, uning boshqalarga bo'lgan munosabati orqali go'zallikni tushunishga intiladi.

David Yum va Edmund Burk go'zallikni subyektiv tushuncha sifatida ko'rib, uni har bir insonning hissiy tajribasiga bog'lagan. Ular go'zallikni umumiy estetik baholar bilan bog'lashga harakat qilishgan, ammo bu baholar axloqiy jihatdan ham ko'rilishi kerakligini ta'kidlaganlar [4; B.51.].

John Stuart Mill va Jeremy Bentam kabi utilitaristlar go'zallik va axloqning o'zaro aloqasini baholashda amaliy yondashuvni qo'llaganlar. Ular, insonlarning axloqiy xulq-atvori, boshqalarga foyda keltirishni asosiy prinsip sifatida ko'rgan holda, go'zallik va axloqni birlashtirganlar.

3. Sotsiologik va psixologik adabiyotlar tahlili. Go'zallik va axloqning o'zaro aloqasini o'rganishda, sotsiologik va psixologik adabiyotlar ham muhim ahamiyatga ega. Jamiyatda go'zallikni qabul qilish va baholashda axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy normativlar va psixologik omillar katta rol o'ynaydi.

Pierre Bourdieuning "Ijtimoiy maydonlar" asarida go'zallikni ijtimoiy konstrukt sifatida ko'rib, u jamiyatdagi ijtimoiy va axloqiy qadriyatlarning go'zallikni qanday shakllantirishi haqida fikr bildirgan. Bordiuning fikricha, go'zallik faqat estetik jihatdan emas, balki ijtimoiy va axloqiy doiralarda ham ahamiyatga ega.

Erving Goffman esa "obraz va jamiyat" tushunchasini kiritgan. U tashqi go'zallik va axloqning jamiyatdagi ijtimoiy roli haqida ta'kidlagan. Goffmanning fikricha, insonning tashqi ko'rinishi uning axloqiy bahosini va jamiyatdagi o'rnini belgilashda muhim omil hisoblanadi.

Sigmund Freud va Carl Jung kabi psixologlar go'zallik va axloqni insonning ichki motivlari va qarashlari orqali tahlil qilganlar. Ularning psixologik modellari, go'zallikni insonning ichki ruhiy holati, arzulari va xohishlari bilan bog'laydi. Bu, go'zallik va axloqiy baholashda ruhiy va psixologik omillarni hisobga olishni anglatadi.

Metodlar. Inson go'zalligi va uning axloqiy bahosini o'rganishda turli metodlar qo'llaniladi. Ular orasida:

Kontent-tahlil: Adabiyotlarni, falsafiy va psixologik asarlarni o'rganib, go'zallik va axloqiy baho haqida mavjud qarashlarni ajratish.

Ijtimoiy tadqiqotlar: Jamiyatda go'zallik va axloqiy qadriyatlarning o'zgarishini, ularning ijtimoiy normativlarga moslashishini o'rganish.

Eksperimentlar va so'rovlar: Insonlarning go'zallik va axloqiy baholarni qanday shakllantirishini o'rganish uchun psixologik va sotsiologik eksperimentlar o'tkazish.

Tahliliy metod: Falsafiy va estetik nuqtai nazardan go'zallik va axloqni baholash, ularning bir-biriga ta'sirini chuqur tahlil qilish.

Natijalar. Inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi o'rtasidagi munosabatni o'rganish, bu ikki tushuncha o'rtasida aniq bir aloqaning mavjudligini ko'rsatadi. Tadqiqotlar va adabiyotlar tahlili shuni tasdiqladiki, go'zallik nafaqat tashqi ko'rinish bilan cheklanadi, balki ichki fazilatlar, axloqiy qadriyatlar va insonning jamiyatdagi o'rnini bilan ham chambarchas bog'liqdir. Quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

1. Go'zallik va axloq o'rtasidagi aloqaning o'ziga xosligi.

Go'zallik va axloq o'rtasidagi aloqani ko'rib chiqishda, tashqi go'zallik ko'plab hollarda birinchi navbatda e'tiborga olinadi, ammo go'zallikning axloqiy bahosi uning ichki fazilatlarini,

xulq-atvori va boshqalarga nisbatan munosabatlari bilan chuqur bog'liqdir. Go'zallikning faqat tashqi ko'rinishi insonni to'liq ifodalashga yetarli emas; uning axloqiy xulqi, shaxsiy qadriyatlari va dunyoqarashi go'zallikning haqiqiy bahosini aniqlaydi.

2. Estetik va axloqiy qadriyatlarning integratsiyasi.

Falsafa va estetika sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, go'zallikning haqiqiy mazmuni uning axloqiy jihatlari bilan chambarchas bog'liqdir. Aflotun va Aristotel kabi faylasuflar go'zallikni faqat tashqi ko'rinish sifatida emas, balki insonning axloqiy fazilatlari va yaxshi xulq-atvori bilan bog'lagan. Shu bilan birga, zamonaviy psixologik va sotsiologik yondashuvlar ham go'zallikni ijtimoiy va psixologik omillardan kelib chiqib baholaydi.

3. Axloqiy go'zallikning jamiyatdagi roli.

Jamiyatda go'zallik va axloq o'rtasidagi aloqaning o'zgarishi, ijtimoiy normativlar va qadriyatlarning go'zallikni qanday shakllantirishini ko'rsatadi. Jamiyatda tashqi go'zallik ko'p hollarda ideal sifatida qaralishi mumkin, ammo axloqiy go'zallik (mehribonlik, adolat, samimiyat) jamiyatda yuqori baholanadi va qadrlanadi. Insonning ichki go'zalligi ko'pincha tashqi ko'rinishidan ustun qo'yiladi.

4. Go'zallik va axloqiy baholashning subyektivligi.

Go'zallik va uning axloqiy bahosi subyektiv tushunchalardir, ularning baholanishi individual va madaniy farqlarga bog'liqdir. Biroq, jamiyatdagi umumiy qadriyatlar va normativlar ba'zan go'zallikni qanday baholashni belgilaydi. Shuningdek, psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, insonlar go'zallikni ko'pincha o'zlariga yaqin yoki o'zlari xush ko'radigan xulq-atvor bilan bog'laydilar.

5. Inson go'zalligi va axloqiy bahosi: yangi yondashuvlar.

Zamonaviy tadqiqotlar go'zallikni va axloqni o'rganishda ko'proq holistik (yaxlit) yondashuvlarni qo'llashga intilmoqda. Go'zallik va axloqiy fazilatlar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishda psixologik, sotsiologik va estetik metodlarning integratsiyasi ahamiyatlidir. Ushbu yondashuvlar, go'zallik va axloqni yanada yaxlit va murakkab tushunishga yordam beradi.

Muhokama. Inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi o'rtasidagi aloqaning chuqur tahlili, bu ikki tushunchaning faqat tashqi ko'rinishdan iborat emas, balki insonning ichki dunyosi, xulq-atvori, fazilatlari va axloqiy qadriyatlar bilan bog'liq ekanligini ko'rsatdi. Ushbu muhokama natijalari inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi o'rtasidagi aloqani yanada chuqurroq tushunishimizga imkon yaratadi. Natijalarni muhokama qilishda quyidagi asosiy jihatlar e'tiborga molikdir:

1. Go'zallik va axloqning integratsiyasi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, go'zallik va axloq bir-biri bilan chambarchas bog'liq tushunchalar bo'lib, ularning o'rtasidagi aloqani alohida ko'rib chiqish mumkin emas. Go'zallik ko'pincha tashqi ko'rinish, fiziologik fazilatlar sifatida qabul qilinsa-da, uning axloqiy bahosi insonning ichki fazilatlari, xulq-atvori va jamiyatdagi o'rni bilan ham bog'liqdir. Aflotun va Aristotel kabi qadimiy faylasuflar go'zallikni faqat tashqi ko'rinishdan iborat emas, balki axloqiy fazilatlar bilan ham bog'laganlar. Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlar ham go'zallik va axloq o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ko'rsatmoqda. Bunday yondashuv go'zallikni yanada to'liqroq baholashga imkon beradi, chunki u nafaqat jismoniy, balki ruhiy va axloqiy jihatlarni ham o'z ichiga oladi.

2. Tashqi go'zallik va ichki go'zallikning taqqoslanishi.

Go'zallikning tashqi va ichki jihatlari o'rtasidagi taqqoslash, jamiyatda tashqi go'zallikning ko'proq qadrlanishini, ammo ichki go'zallikning muhimligini ko'rsatadi. Tashqi go'zallikni ko'p hollarda estetik nuqtai nazardan, masalan, ideal yuz tuzilishi yoki ma'lum bir jismoniy fazilatlar sifatida baholash mumkin bo'lsa-da, ichki go'zallik (mehribonlik, samimiyat, adolat) ko'pincha uzun muddatli ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, jamiyatda ichki go'zallik qadrlanishi zarur, chunki u insonning do'stlik, oila va ijtimoiy munosabatlaridagi muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

3. Subyektivlik va madaniyatning roli.

Go'zallik va axloqiy baho subyektiv tushunchalar bo'lib, ularning baholanishi ijtimoiy, madaniy va shaxsiy omillarga bog'liqdir. Jamiyatda go'zallikni baholashda an'anaviy estetik me'yorlar va madaniy normativlar katta rol o'ynaydi. Biror jamiyatda go'zallikning qanday baholanishi uning madaniy qadriyatlari va estetik qarashlariga bog'liq. Shuningdek, insonlarning go'zallikni qanday qabul qilishi, ularning o'ziga xos psixologik va hissiy tajribalariga bog'liqdir. Bu, go'zallik va axloqiy qadriyatlarni baholashda universallikni emas, balki madaniy va shaxsiy xususiyatlarni hisobga olish zarurligini ta'kidlaydi.

4. Go'zallik va axloqiy qadriyatlarning vaqt o'tishi bilan o'zgarishi.

Go'zallik va axloqiy baholar vaqti-vaqti bilan o'zgarib turadi. Tarix davomida go'zallik tushunchasi va axloqiy qadriyatlar jamiyatlar va davrlarga qarab o'zgarib borgan. Masalan, XX asrda go'zallikning ijtimoiy qadriyatlari modernizatsiya va globalizatsiya jarayonlari ta'sirida o'zgarib borgan, tashqi go'zallikning estetik me'yorlari yangi nuqtai nazarlarga ega bo'ldi. Shuningdek, axloqiy qadriyatlar ham ijtimoiy o'zgarishlarga mos ravishda rivojlanib, yangi axloqiy prinsiplar, masalan, tenglik, adolat va boshqalarga hurmat kabi tushunchalar go'zallik bilan bog'lanadi.

5. Inson go'zalligi va axloqiy bahoni birlashtirish zarurati.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, go'zallik va axloqiy baholarni birlashtirish, insonni yaxlit baholashga imkon yaratadi. Go'zallikni faqat tashqi ko'rinish yoki jismoniy fazilatlar bilan baholash insonga nisbatan nohaq bo'lishi mumkin. Shu sababli, go'zallik va axloqning birlashtirilgan bahosi, insonning har tomonlama rivojlanishini va uning axloqiy fazilatlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Bu yondashuv, shuningdek, ijtimoiy adolat va inson huquqlari prinsiplariga ham uyg'un keladi, chunki har bir insonning ichki go'zalligi ham qadrlanishi kerak. Go'zallik va axloqiy qadriyatlarni bir-biriga bog'lab, odamlarning axloqiy qarorlar va his-tuyg'ularni qanday qilib go'zallik tushunchasi bilan bog'lashlarini tahlil qiladi [5; B.12.].

Go'zallik va axloqiy baholashni o'rganishda metodologik yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotlar ko'rsatmoqdaki, go'zallikni baholashda ko'plab metodlardan foydalanish mumkin, masalan, kontent tahlili, so'rovlar va eksperimentlar. Bu metodlar orqali go'zallik va axloqiy qadriyatlarning o'zaro aloqasini yanada chuqurroq o'rganish mumkin. Shuningdek, sotsiologik va psixologik tadqiqotlar yordamida go'zallik va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash va ularni amaliyotda qanday qo'llashni o'rganish mumkin.

Xulosa. Inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi o'rtasidagi aloqani o'rganish, bizni go'zallikni faqat tashqi ko'rinish sifatida emas, balki insonning ichki fazilatlarini, axloqiy qadriyatlari va jamiyatdagi o'rni bilan ham baholashga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, go'zallik nafaqat estetik me'yorlarga, balki insonning axloqiy xulq-atvori va

shaxsiy fazilatlariga bog'liqdir. Go'zallik va axloqiy qadriyatlar o'rtasidagi aloqaning murakkabligi, bu ikki tushunchaning bir-birini to'ldiruvchi elementlar ekanligini anglatadi.

Jamiyatda tashqi go'zallik ko'plab hollarda birinchi o'rinda turishi mumkin, ammo haqiqiy go'zallik, odatda, insonning mehribonligi, adolatligi, samimiyati va boshqalarga nisbatan hurmatiga bog'liqdir. Ichki go'zallik, shuningdek, insonning ijtimoiy va oilaviy munosabatlaridagi muvaffaqiyatiga, hayotdagi ijobiy o'zgarishlarga va umumiy farovonlikka bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Shu bilan birga, go'zallik va axloqiy baholashning subyektivligi, ularning madaniy, ijtimoiy va shaxsiy omillarga bog'liqligini ko'rsatadi. Har bir jamiyat va individ go'zallikni turlicha baholaydi, va bu qadriyatlar o'zgarimas, barqaror emas, balki vaqt o'tishi bilan o'zgarib boradi. Go'zallikning ijtimoiy, psixologik va estetik jihatlarini inobatga olgan holda, insonni to'liq va yaxlit baholash muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, inson go'zalligi va uning axloqiy bahosi o'rtasidagi aloqaning o'rganilishi, insonni tashqi ko'rinishi va ichki fazilatleri birlashgan holda to'liq tasavvur qilishga yordam beradi. Go'zallik va axloqni birlashtirish, shaxsni chuqurroq tushunish, uning ijtimoiy roli va axloqiy qadriyatlarini rivojlantirishga yo'l ochadi. Bu yondashuv nafaqat estetik, balki axloqiy va ijtimoiy jihatdan ham muhimdir, chunki insonning haqiqiy go'zalligi uning axloqiy fazilatlarida va boshqalarga nisbatan munosabatlarida ifodalanadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Aflotun. Suqrotning himoyasi (Apology) – Birlashgan qirollik (UK): Penguin Classics. 2003. – bet 120.
2. Гусейнов Г. Ю. Семигин, уч. секр. А. П. Огурцов. – 2-е изд., испр. и допол. – М.: Мысль, 2010. – ISBN 978-5-244-01115-9.
3. Schepelman, Maja. Kants Gesamtwerk in neuer Perspektive. Paderborn, Germany: Mentis, 2017. – page 214.
4. Yum David. Of the standard of taste. In Essays, Moral, Political, and Literary. Indianapolis: Liberty Press. pp. 226-249.
5. Nussbaum. Upheavals of Thought: The Intelligence of Emotions. First Edition Edition. ISBN-13: 978-0521531825, ISBN-10: 0521531829. 4.6 4.6 out of 5 stars (83).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).